

TUNGUZSKÝ METEORIT

ANEB JEDNA ROMANTICKÁ LETNÍ NOC NAD SIBIŘÍ ROKU 1908

TEXT: MICHAELA SÍKALOVÁ-DOČEKALOVÁ, FOTO: YOU TUBE

Ruský
mineralog
L. A. Kulik

Byla to taková letní teplá noc, vlastně už bylo nad ránem. Protože jsme den předtím sháněli s bratrem stádo sobů, tvrdě jsme spali. Ze spánku nás vytrhl ohromný rachot, zároveň se s námi jurta vznesla do vzduchu, byla tma, kolem nás byla mlha, všude se valil kouř z hořících a padajících stromů. Když jsme se vyhrabali z trosk jurty, viděli jsme všude kolem spoušť, všichni naši sobi se rozutekli. Na severu ze země šlehaly plameny a půda se třásla, já ani bratr jsme nikdy nic takového nezažili.

Tak takhleňjak by mohla znít slova jednoho z obyvatel národa Evenků, kteří byli při tom, když na střední Sibiř do Tunguzské oblasti (pojmenované podle řeky Podkamennaja Tunguzska) spadl 30. června 1908 meteorit, který se stal jednou z největších záhad 20. století. Dodnes je tato událost předmětem zkoumání vědců i amatérských „záhadologů“. V současné době výsledky svých bádání vyhodnocuje výprava z boloňské univerzity a kdo ví, třeba už za pár měsíců díky ní padnou všechny dosavadní teorie.

Co se ale vlastně toho dne stalo. Popsali jsme si, jak to celé mohl prožít tamější obyvatel. Jak to mohl vidět tehdejší Evropan? Po 30. červnu nastalo několik velmi světlých nocí, obloha byla pokryta svítícím prachem, takže se dalo venku i číst a fotografovat (a podle anglických novin i hrát golf). Vědci zaznamenali tři tlakové vlny, které oběhly Zemí, z epicentra se šířilo zemětřesení o síle 5 stupňů Richterovy škály. Dnes víme, že výbuch odpovídal explozi 1 000 atomových pum. Přes to všechno se lidstvo tehdy postavilo k celé události s podivuhodnou netečností. Vždyť o půl dne později by mohla podobná exploze smést z povrchu země celý New York a byly by desítky i stovky tisíců obětí na životech!

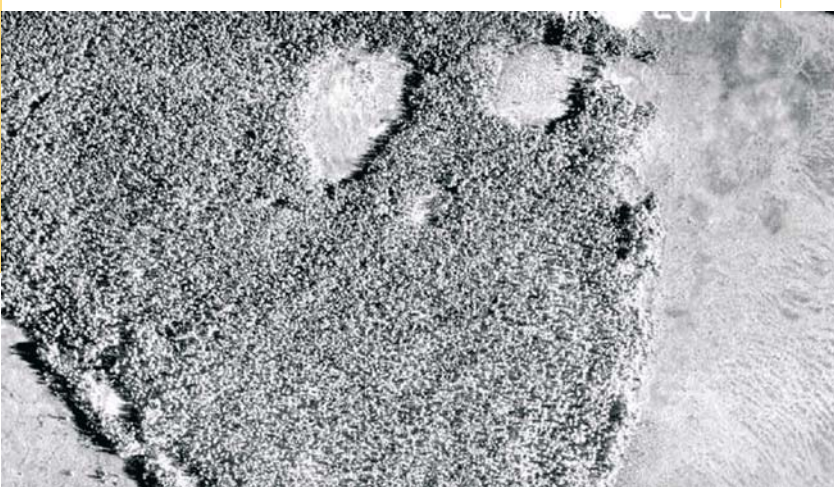
Za to, že se první expedice vypravila na místo záhadné exploze až o celých 19 let později, může jistě i 1. světová válka a následně i rudý teror v SSSR, který vědeckým výzkumům moc nepřál. Výpravu vedl ruský mineralog L. A. Kulik a dalo by se říci, že Tunguzský meteorit se stal jeho osudem, i když nepříliš šťastným. Výprava roku 1927 našla v oblasti předpokládané exploze obrovskou plochu stromů popadaných v jednom směru, i nejdřívejší předpovědi byly v porovnání s realitou ubohé. Pokácený a sežehnutý les na ploše větší než 2000 km² potvrdil Kulikovu teorii, že na místo pravděpodobně dopadlo nějaké obrovské kosmické těleso. Druhá výprava o rok později si kladla za cíl nalézt kovové úlomky meteoritu, ovšem bezúspěšně. O další rok později vedl Kulik výpravu třetí, navzdory bažině, komárům, zdravotním potížím hledali výzkumníci alespoň miniaturní úlomky

chtěl elektrickým výbojem přenést elektrickou energii na dálku. Tento výčet teorií zdaleka není úplný. Dnes převládá názor, že se jednalo o asteroid o průměru cca 30m a hmotnosti 1000t, který explodoval ve výšce 5 až 10 km, to by potvrdzovala nepřítomnost kráteru i větších částí meteoritu. Exploze tohoto ohromného tělesa nebyla nepodobná té, jejíž obraz dosud děsí svět – totiž atomové pumě svržené na Hirošimu. Nastal zde tentýž efekt zastínění, kdy pod místem, kde asteroid vybuchl, byla malá plocha neporušených stromů. V okolí místa výbuchu byly pozorovány genetické mutace rostlin a živočichů. Nepřítomnost kráteru se snaží popřít již zmíněná italská expedice, podle které je kráterem jezero Čeko nacházející se nedaleko. Tato teorie má ovšem své trhliny, podle domorodců se zde jezero nacházelo dávno před pádem meteoritu.

Zachovalé původní letecké snímky popadaných zuhelnatělých kmenů z výpravy roku 1937

Očitý svědek s novinářem

meteoritu, který musel být přece podle síly exploze obrovský – nenašli nic. Sovětští politici už nadále nechtěli financovat výzkum, který zdánlivě k ničemu nevedl (i když ve vědě je záporný výsledek také cenným přínosem). Přes to byla roku 1937 uspořádána 4. výprava, která ale, až na velmi zajímavé a dodnes unikátní letecké snímky celé oblasti s vějířovitě popadanými zuhelnatělými kmeny stromů, nenašla opět nic, tedy ve smyslu žádné kovové části meteoritu. Kulik zemřel ve 2. světové válce, kráter po dopadu ani meteorit samotný nikdy nenalezl. Jak dnes víme, nenalezl je, protože prostě kráter ani zbytky meteoritu žádné nejsou. Teorie, proč tomu tak je, se různí, podle jedné se jednalo o kosmickou loď mimo – zemšťanů, která explodovala nad zemí. Další navrhuje kometu z vodního ledu, která se vypařila, a nezanechala tak po sobě žádnou stopu. Jiná vidí možnost v tom, že se jednalo o výzkum geniálního fyzika Nikoly Tesly, který

Mapa oblasti Sibíře s vyznačením místa pravděpodobného dopadu meteoritu

(Omluvte sníženou kvalitu obrázků, původní fotodokumentace je převzata z internetu.)

Země je denně z kropena deštěm kosmických těles, našťastí máme ochranný obal – atmosféru, díky níž většina těchto těles shoří, jak je však vidět například na Tunguském meteoritu, na obrovském Barrigově kráteru v Arizoně 50 tisíc let starém nebo na meteoritu, který na Zemi dopadl před cca 60 milióny let a vyhubil dinosaury, někdy je naše pláštěnka prostě nedokonalá. I když jak se to vezme, protože díky této „nedokonalosti“ mohli po dinosaurech převzít štafetu savci a tím i lidé. Takže kdo ví, možná někde ve vzdálenosti miliónů světelných let se k Zemi právě přibližuje asteroid, který evoluci posune zase o krok dopředu a my uvolníme místo našim následovníkům.